

WILGENGORS (Emberiza aureola) BIJ TELPOST CORVERSBOS IN HILVERSUM

Adrie Vermeule & Nico Dwars

Tijdens de trektelling op woensdag 22 september 1993 was de ochtendtrek matig. Op de akkers voor de telpost waren echter steeds groepjes vogels aanwezig en daarom zocht Nico deze regelmatig af met de telescoop.

Behalve de beide bovengenoemde auteurs van dit artikel waren op de telpost nog twee leden van de vogelwerkgroep aanwezig, namelijk W.Duurland en H. Koopman.

Om ongeveer elf uur werd de aandacht van Nico getrokken door een groepje Groenlingen dat ca. 30 meter verder op een pas ingezaaide rogge-akker aan het foerageren was. Als er gevaar dreigde verdwenen deze vogels in het ernaast gelegen maisveld. Tussen deze Groenlingen had hij een gors ontdekt, maar welke soort dat bleef nog even een raadsel.

Met twee telescopen werd de vogel geobserveerd om zoveel mogelijk bijzondere kenmerken vast te leggen hetgeen niet zo eenvoudig was want de groep was voortdurend in beweging. Na ongeveer drie minuten vlogen zowel de Groenlingen als de gors weg. De meeste Groenlingen doken weer in het maisveld en de rest met daarbij ook de gors vloog naar een nabij gelegen houtsingel. De Groenlingen zaten verspreid in een berk en eiken, de gors zat goed zichtbaar bovenin een berk, waardoor nog meer bijzonderheden konden worden genoteerd. Intussen was Nico met een der anderen naar de singel gelopen, in de hoop dat de gors bij het wegvliegen geluid zou maken. Het geluk was wat dat betreft niet met ons, want na vijf minuten vloog hij weg zonder zich te laten horen.

BESCHRIJVING:

Grootte en bouw: Vrij kleine gors, die tussen de grotere Groenlingen opviel.

Kop: Zowel de kop als de keel waren vrij sterk donkerbruin afgetekend.
De snavel was dunner dan die van de rondom aanwezige Groenlingen.

Bovendelen: De rug was bruinachtig gekleurd en maakte een gestreepte indruk. De veerrandjes waren licht gestreept.

Onderdelen: De buik was lichtgeel en over de borst liep een vrij smal roodbruin bandje.

Vleugel: Op de bruinachtige vleugels waren twee opvallende witte vleugelstrepen te zien. De grootste zat boven, dichtbij de schouder; de kleinere en smallere iets lager.

Staart: De staart was duidelijk gevorkt en was toen de vogel in de boom zat goed te bekijken. Tijdens het foerageren was te zien dat de stuit rossig was.

Gedrag: De vogel zocht voedsel op een akker, waarop men bezig was rogge in te zaaien. Hij bewoog zich tussen de Groenlingen.

Determinatie: Vanaf het begin was duidelijk dat we hier niet met een gewone gors, zoals bijvoorbeeld een Rietgors, te maken hadden. Deze soort wordt op de telpost geregeld in de mais gesignaleerd en ook dikwijls vliegend waargenomen. Het naslaan van de aanwezige literatuur op de telpost deed ons al denken aan een Wilgengors, al voldeden niet alle door ons waargenomen kenmerken aan het beschrevene. Vooral de kop en bovendelen deden ons nog twijfelen, al was de rest wel overtuigend.

Hoewel de rug niet kastanjebruin was, kwam onze notitie dat de rug niet uitgesproken gekleurd was wel overeen met het gegeven in de Peterson (1984), waarin wordt vermeld dat de zwart- en roodbruine tekening in de winter wordt verdoezeld door de lichte voorranden. Na het raadplegen van andere veldgidsen, waaronder die van Jonsson (1992) zijn wij ervan overtuigd een Wilgengors (*Emberiza aureola*) te hebben gezien.

Voorkomen: De soort komt vanaf Finland, waar hij een zeldzame broedvogel is, van Europees Rusland tot aan de Stille Oceaan voor. Gedurende de laatste eeuw heeft hij zich in Europees Rusland naar het westen uitgebreid. De Wilgengors broedt in zijn broedgebied in weelderig vaak moerasachtig grasland, droge moerassen en laagvenen met een overvloedige groei van wilgen, berken of elzen. De gebieden waarin deze begroeiing liggen bevinden zich vaak aan rivieroeveren met oeverweiden, overstomingsgebieden van rivieren van de taigazone, bosranden, gemengde open bossen of bosweiden (Jonsson, 1992, Voous 1975).

Overwintering vindt plaats in het zuiden van China, India, Thailand, Vietnam, Maleisië en soms in het noorden van de Filipijnen (Armani 1985). Het is een dwaalgast, die herhaaldelijk in overig Europa westwaarts tot Groot Brittannië, België, Nederland, Duitsland - waaronder 4x op Helgoland - en Frankrijk is waargenomen.

Zuidelijk zijn er waarnemingen uit Italië en Spanje.

Waarnemingen in Nederland

De Wilgengors is in Nederland nog steeds een dwaalgast, waarvan tot de in deze bijdrage beschreven waarneming slechts zes waarnemingen bekend waren.

- Dat zijn:
- 12 oktober 1890 een vondst bij Harderwijk (Snouckaert: 20 in CNA 1962:92). Deze "vondst" heeft betrekking op een mannetje, dat op de vinkenbaan bij Harderwijk werd gevangen (Albarda 1897).
 - 12 september 1939 1 exemplaar Monster (Ardea 29:226).
 - 10/11 september 1963 1 exemplaar lichtschip Noord Hinder (Limosa 37:317)
 - 5 september 1981 1 exemplaar, ringvangst Westenschouwen (Limosa 55 (4):13).
 - 1 september 1987 1 exemplaar Terschelling (Limosa 61 (3/4):137).
 - 27-29 september 1989 1 juveniel exemplaar Terschelling (Limosa 64 ("):67).

Onze waarneming past in het hierboven geschetste patroon van waarnemingen, die merendeels in september vallen.

Geraadpleegde literatuur:

Albarda, H. 1897. Aves Neerlandica. Naamlijst van Nederlandsche vogels. Meyer & Schaafsma Leeuwarden.

Armani, C. 1985. Guide des passereaux granivores. Embérisinés. Boubée Paris.

Commissie voor de Nederlandse Avifauna. 1962. Avifauna van Nederland. Brill Leiden.

Hayman, P. 1981. Vogels. Zomer & Keunig Ede.

Heinzel, H., R.S.R.Fitter & J.F.Parslow. 1973. De Europese vogels in kleur. Elsevier Amsterdam/Brussel.

Peterson, R.T., G.Mountfort & P.A.D.Hollom. 1984. Petersons Vogelgids. Elsevier, Amsterdam/Brussel.

Voous, K.H. 1975. Atlas van de Europese vogels. Elsevier. Amsterdam/Brussel.

Wolfskeel, D.W. 1989. Veranderingen in de Nederlandse avifauna. Ecoverslag 13 Tringa Schagen.

Jonsson, L. 1992. Birds of Europe. Helm London.

Sluiters, J.E. Prisma Vogelboek. Het Spectrum Utrecht/Antwerpen.